

Er der en bedre vej ud af krisen?

Et godt råd til den græske regering.

Af Christen Sørensen og Jørgen Rosted.

(Jeg forestiller mig vi laver en lille boks med oplysninger om, at forfatterne har været på research besøg i Athen, og lidt om den del af vores baggrund, der gør os særligt egnet til at rådgive grækerne og fortælle tyskerne, at det er på tide at tænke sig om)

Hvis du bliver ved med at bruge flere penge, end du har, ender det galt. Det ved enhver. Alligevel blev græske regeringer ved med at bruge langt flere penge end de havde, og i foråret 2010 endte det galt. Grækenland kunne ikke længere låne flere penge og var gået konkurs, hvis ikke EU og IMF var trådt til med nye lån. De blev givet på betingelse af, at Grækenland satte tæring efter næring, og det kan man ikke bebrejde EU og IMF, selvom det betød ubehagelige nedskæringer i de offentlige udgifter og højere skatter. Det var en uundgåelig konsekvens af, at Grækenland i en længere periode havde levet over evne og haft et større forbrug, end der var penge til.

Der har lige siden været en diskussion af, hvor stor en del af lånene Grækenland skal betale tilbage, og hvor hurtigt det skal ske. Større overskud på statens finanser betyder, at gælden hurtigere kan betales tilbage. EU har - anført af Tyskland - krævet, at Grækenland i 2018 skal have et overskud på statens finanser på 3.5 pct. af værdien af alt det Grækenland producerer. Og EU har endvidere krævet, at det overskud bevares i de følgende mange år. Sker det, er EU klar til i 2018 at drøfte, om gældsbyrden kan lettes yderligere, så Grækenland derefter selv kan betale renter og afdrag af gælden.

IMF og andre mener, at det er for skrappe krav, som beholder Grækenland i en spændetrøje, der kan have uoverskuelige konsekvenser med social og politisk uro, som i den sidste ende kan gøre det umuligt for Grækenland at betale gælden tilbage. IMF er juridisk forpligtet til at hjælpe lande, der er på randen af konkurs, og hjælpe dem på en måde, så gælden bliver holdbar, det vil sige, at landet selv kan betale resten af gælden tilbage. IMF har vurderet, at det kan lade sig gøre ved yderligere gældslettelse og et statsligt overskud i 2018 på 1,5 pct. De forhandlinger, der foregår i øjeblikket mellem EU, IMF og Grækenland handler også om, hvor stort overskuddet skal være i 2018, og hvordan det skal opnås.

Det første, hvor stort overskuddet skal være, er naturligvis vigtigt, men det andet spørgsmål, hvordan overskuddet opnås, er endnu vigtigere, men det diskuteres ikke ret meget. Det anser EU og IMF for fastlagt i diktatet fra august 2015. Det er beklageligt, og kan have alvorlige konsekvenser. Der er brug for en diskussion af den nuværende krisepolitik.

Der er to forskellige metoder til at få overskud på statens finanser. Den ene er lavere udgifter og højere indtægter. Og den anden er mere vækst i økonomien, så der kommer flere penge i kassen, og staten får færre udgifter. Alle er enige om, at man skal bruge begge metoder, men hvor meget skal de bruges?

I 2009, da det hele brød sammen, var underskuddet på statens finanser 15 pct. af den græske værdiskabelse, og der var ingen vej uden om højere skatter og lavere udgifter. Men er der

brug for mere af den medicin, eller er det fornuftigt at fokusere på den anden metode og få mere gang i Græsk økonomi, så indkomsterne stiger og flere kommer i arbejde?

Der kan findes svar på det spørgsmål ved at undersøge, hvordan de offentlige finanser i Grækenland ville se ud, hvis stort alle grækere var i arbejde. Det begreb kaldes den strukturelle balance. I EU samarbejdet er det besluttet, at alle lande skal stræbe efter ligevægt på den strukturelle balance. Hvis alle lande hele tiden sigter mod det mål, kan man undgå, at enkelte lande kommer i uføre. EU landene er også blevet enige om, at landenes regeringer, hvert år skal beregne den strukturelle balance, og at en uafhængig institution også skal beregne den strukturelle balance. Det er svære og usikre beregninger, så det er godt med to forskellige institutioner til at beregne den strukturelle balance.

Hvis man forestiller sig, at de fleste grækere var i arbejde, hvordan ville statens finanser så have det? Det vil sige, hvordan er den græske strukturelle balance i dag? Det er som sagt usikre beregninger, men stort set alle eksperter er enige om, at Grækenland i dag har et strukturelt overskud på mellem 4 og 7 pct. af den græske værdiskabelse. Det vil sige mere end det overskud EU kræver i 2018. Det må derfor være fair at spørge, hvorfor der er brug for højere skatter og flere besparelser? Ville det ikke være bedre at sætte mere gang i økonomien? Det ville være godt for Grækenland og for EU, hvis det var det spørgsmål, der blev diskuteret i de nuværende forhandlinger, men det er det desværre ikke.

EU krævede sidste sommer, og Grækenland måtte acceptere det, ellers var det grexit, at der i de kommende år sker yderligere forhøjelse af skatter og nedbringelse af udgifter, hvilket betyder, at væksten i græsk økonomi begrænses. Uden flere skatter og lavere udgifter mener mange, at der i de kommende år ville komme et opsving i græsk økonomi og en vækst på et par procent; nogle tror det kan blive mere, men mellem en og to pct. anses af de fleste for et realistisk håb. De skatter og afgifter, EU kræver gennemført, begrænser den fremtidige vækst med en halv til en procent om året, så Grækenland fortsat vil humpe af sted. Er det klogt af EU, når der allerede er et overskud på den strukturelle balance på 4 til 7 pct.?

Selvfølgelig er det ikke det. Et godt råd til Grækenland må derfor være, at sætte alle sejl til for at overbevise EU og Tyskland om, at kravet om flere skatter og lavere udgifter bør sættes i bero, og energien bruges på at få gang i væksten. Hvis den græske regering samtidig har virkeligt gode, konkrete og realistiske forslag til at få gang i væksten og vil sikre god regeringsførelse, kunne det måske lykkes at få en bedre krisepolitik, som bringer Grækenland hurtigere ud af krisen. Det er ikke muligt at tage den diskussion op ved de nuværende forhandlinger. Her må Grækenland koncentrere sig om at begrænse skaderne, men i den følgende periode kunne Grækenland forsøge at tale EU til fornuft.

Den nuværende krisepolitik trækker pinen ud til skade for både Grækenland, EU og långiverne.

Christen Sørensen og Jørgen Rosted er to danske økonomer, der har været i Athen for at samle informationer til et studie om EU krisepolitik.

Christen Sørensen er professor emeritus og tidligere formand for Det økonomiske Råd, Den Danske Fondsbørs, Juristerne og Økonomernes Pensionskasse og Arbejderbevægelsens

Erhvervsråd.

Jørgen Rosted er tidligere direktør for Finansministeriets økonomiske afdeling, medlem af EU's Fiscal Committee, departementschef i Erhvervsministeriet og formand for OECD's Committee for Innovation and Entrepreneurship